

GENEL OTURUM III

Türkiye Denetim Standartları

Oturum Başkanı

Fatih DURAL / Bağımsız Denetim Derneği

Aslan COŞKUN / Türkiye Denetim Standartları Kurulu

Türkiye Denetim Standartlarındaki Son Gelişmeler

Ahmet AKIN / TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi

**Meslek Mensupları Açısından Türkiye Denetim Standartlarının
Değerlendirilmesi**

TÜRKİYE DENETİM STANDARTLARINDAKİ SON GELİŞMELER

Aslan COŞKUN / Türkiye Denetim Standartları Kurulu

TÜRKİYE DENETİM STANDARTLARINDAKİ SON GELİŞMELER

Türkiye’de Bağımsız Denetim’den ve bu denetimlerle ilgili standartlardan bahsetmek için önce nereden yola çıkıp nereye vardığımızı irdelemeye çalışacak, ondan sonra bugünkü durumu inceleyerek, hangi konuda ne tür standartlar oluşturulurken hangi temellerin esas alındığını izah etmeye çalışacağım.

Daha önceki konuşmalarında da belirttiğim gibi Bağımsız Denetim’e olan ihtiyaç genel anlamda İstanbul Menkul Kıymetler Borsası’nın kurulması ile ortaya çıkmıştır.

Her ne kadar bu tarihten önce de Türkiye’de özellikle yabancı yatırımlara yönelik bir uygulama vardı ise de bu çok dar çerçevede kalmış ve bir iki uluslararası denetim firması tarafından yerine getirilmiştir.

Bağımsız denetimle ilgili ilk tebliğler 1988 yılında SPK tarafından çıkartılmış ve böylece ülkemizde ilk defa standart yayınlanmak suretiyle uygulama başlatılmıştır. Bu ilk standartlara paralel olarak bir yandan süratle ulusal denetim firmaları arka arkaya kurulurken bir yandan da SPK yayınladığı tebliğlerle denetim uygulamalarına yön vermiştir.

02.03.1988 tarihinde SPK “Bağımsız Denetleme Kuruluşlarının Kamuya Duyurulması” hakkında yayınladığı bir tebliğle sermaye piyasasında bağımsız denetleme ile görevlendirilebilecek denetleme kuruluşlarının bir listesini açıklamıştır.

18.06.1988 tarihli tebliğde ise SPK “Bağımsız Denetleme Kuruluşları ve Denetçilerine İlişkin Genel Esasları” açıklamıştır.

Bu tebliğ Türkiye’de yayınlanmış ilk ulusal standartları ihtiva etmiştir. Böylece Seri X No. 3 tebliğle:

- Mesleki Yeterlilik
- Mesleki Yeterliliğin Sağlanması ve Geliştirilmesi
- Hizmet İçi Eğitim ve Refakat Çalışması
- Mesleki Deneyim
- Bağımsızlık İlkesi
- Bağımsızlığı Ortadan Kaldıran Durumlar
- Mesleki Özen ve Titizlik İlkeleri
- Sır Saklama
- Reklam Yasağı, Karşılıklı İlişkiler ve Haksız Rekabet
- Ticaret ve Mesleğe Aykırılık
- Görev Değişiminde Sorumluluk
- Görev Kabulünde Sorumluluk
- Unvan Kullanımı

- Denetçilerin Görev, Yetki ve Sorumluluğu

konularında açıklamalar getirilmiştir. Bu standartlar geniş ölçüde “Uluslararası Etik Standartları”ndan etkilenmiştir.

Aynı tarihte yani, 18.06.1988 tarihinde yine bir tebliğle SPK bu defa bağımsız denetlemeye yönelik standartları yayınlamıştır. Seri X No. 4 tebliğde:

- Bağımsız denetlemenin amacı
- Denetim sözleşmesi öncesinde dikkat edilecek hususlar
- Denetleme sözleşmesi
- Denetlemenin planlaması
- Denetleme programı
- Gözetim
- İç kontrol sisteminin değerlendirilmesi
- Kanıt toplama ve değerlendirilme
- Kanıt toplamada amaç
- Hata ve hile
- Denetçinin kayıt düzeni
- Çalışma kağıtlarının şekil ve içeriği
- Denetleme raporları
- Raporlamanın temel ilkeleri
- Raporların açıklama bölümü
- Görüş bildirmekten kaçınma
- Denetleme kuruluşunun çekilmesi
- Belirsizlik ve aykırılık
- Bilanço ve rapor tarihinden sonraki işlemler
- Denetleme raporunun kesinleşmesi
- Sürekli denetlemelerde raporların tevdi ve ilanı
- Banka aracılık faaliyeti ile menkul kıymet yatırım fonlarının denetlenmesi
- Özel denetleme

konuları ele alınmıştır. Tebliğ kapsamı “Uluslararası Denetim Standartları” ile büyük ölçüde paralellik arz etmekte, adeta bu standartların bir özetini oluşturmakta idi.

Kurul 20.07.1988; 22.10.1988; 05.05.1989; 26.10.1990; 07.06.1994 tarihlerindeki tebliğlerle bağımsız denetleme ile görevlendirilebilecek denetleme kuruluşlarını kamuya duyurmuştur.

05.05.1989 tarihli Seri X No. 9 SPK tebliği Bağımsız Özel Denetleme Çalışma-

sı ve Raporlamasının İlke ve Kurallarını açıklamıştır. Tebliğde:

- Özel denetlemenin konusu
- Denetlenecek mali tablolar
- Özel denetleme yerine geçen denetlemeler
- Özel denetleme sözleşmesinin yapılması
- Özel denetleme çalışması ve raporlama
- Bilanço ve rapor tarihinden sonraki işlemler
- Özel denetlemelerde raporların tevdi ve ilanı

konuları ele alınmıştır.

Yukarıda sayılmış olan tüm tebliğler bilahare yayımlanmış Seri X No. 22 tebliğle yürürlükten kaldırılmıştır. Söz konusu tebliğe ileride değineceğim. Ancak bu arada 1989 tarihinde 3568 sayılı “Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik” Yasası yürürlüğe girmiştir. 3568 sayılı yasa bağımsız denetime ilişkin düzenlemeler içermektedir.

Yasanın 2.ci maddesi ”Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik” mesleğinin konusu ile ilgilidir:

MADDE 2.-A) Muhasebecilik ve mali müşavirlik mesleğinin konusu:

Gerçek ve tüzelkişilere ait teşebbüs ve işletmelerin;

a) Genel kabul görmüş muhasebe prensipleri ve ilgili mevzuat hükümleri gereğince, defterlerini tutmak, bilanço, kar-zarar tablosu ve beyannameleri ile diğer belgelerini düzenlemek ve benzeri işler yapmak.

b) Muhasebe sistemlerini kurmak, geliştirmek, işletmecilik, muhasebe, finans, mali mevzuat ve bunların uygulamaları ile ilgili işlerini düzenlemek veya bu konularda danışmanlık yapmak.

c) Yukarıdaki bentte yazılı konularda, belgelerine dayanılarak, inceleme, tahlil, denetim yapmak, mali tablo ve beyannamelerle ilgili konularda yazılı görüş vermek, rapor ve benzerlerini düzenlemek, tahkim, bilirkişilik ve benzeri işler yapmak.

Yukarıda sayılan işleri; bir işyerine bağlı olmaksızın yapanlara serbest muhasebeci mali müşavir denir.

B) Yeminli mali müşavirlik mesleğinin konusu:

(A) fıkrasının (b) ve (c) bentlerinde yazılı işleri yapmanın yanında Kanunun 12nci maddesine göre çıkartılacak yönetmelik çerçevesinde tasdik işlerini yapmaktır.

Yasa maddesinden de anlaşılacağı gibi bağımsız denetim işleri (A) fıkrasının (c)

bendi kapsamındadır. Yasa denetim yapma yetkisini gerek serbest muhasebeci mali müşavirlere gerekse yeminli mali müşavirlere tanımıştır. Serbest Muhasebeciler ise sadece (A) fıkrasının (a) bendinde yazılı işleri yapabilirler.

Tasdik ve tasdikten doğan sorumluluk

(x) Madde 12 – Yeminli mali müşavirler gerçek ve tüzel kişilerin veya bunların teşebbüs ve işletmelerinin mali tablolarının ve beyannamelerinin mevzuat hükümleri, muhasebe prensipleri ile muhasebe standartlarına uygunluğunu ve hesapların denetim standartlarına göre incelediğini tasdik ederler.

Yeminli mali müşavirlerin tasdik edecekleri belgeler, tasdik konuları ile tasdike ilişkin usul ve esaslar; gerçek ve tüzel kişilerin mükellefiyet şekilleri, iş kolları ve ciroları, döviz kazandırıcı işlemleri, ithalat ve ihracatları, yatırımın miktarları ve neveleri ile belgelerin ibraz edileceği merciler esas alınmak suretiyle Maliye ve Gümrük Bakanlığınca çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.

Kanunları gereğince, kamu kurum ve kuruluşlarına verilen tasdik edilmiş mali tablolar, kamu idaresinin yetkili memurlarınca, tasdik kapsamı ölçüsünde incelenmiş bir belge olarak kabul edilir. Ancak, çeşitli kanunlarla kamu idaresine tanınan teftiş ve inceleme yetkilerinin kullanılmasına ve gerektiğinde tekrarına ait hususlar saklıdır.

Yeminli mali müşavirler yaptıkları tasdik doğruluğundan sorumludurlar. Yaptıkları tasdik doğru olmaması halinde, tasdik kapsamı ile sınırlı olmak üzere, ziyana uğratılan vergilerden ve kesilecek cezalardan mükellefle birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olurlar. Yeminli mali müşavirler yaptıkları tasdik kapsamını düzenleyecekleri raporda açıkça belirtirler.

Bu Kanun hükümlerine göre meslek icra edenlerin vergi kanunları ve diğer kanunlardaki sorumlulukları saklıdır.

Yasanın 12.ci maddesi dikkatlice incelendiği takdirde yeminli mali müşavirlerin yapacakları tasdik işleminin sadece mevzuat hükümlerini değil, ayrıca;

- muhasebe prensipleri ile muhasebe standartlarına uygunluğunu,
- hesapların denetim standartlarına göre incelendiğini

de kapsadığı görülecektir.

Yasa maddesi bu hali ile ele alındığında işlemin bağımsız denetimle de ilgili olduğu şüphe götürmezdir.

Ancak uygulamada tasdik işlemi bağımsız denetimden tamamen kopmuş ve ağırlıklı olarak vergi mükellefiyetine yönelik bir şekil almıştır

Yasa düzenlemelerine dayanarak Maliye Bakanlığı meslek mensuplarının yapacakları denetim ve tasdik işlemine ilişkin yönetmelik ve tebliğler yayımlamıştır. Bu yönetmelik ve tebliğler tam olarak bağımsız denetimle uyumlu olmamakla

birlikte bağımsız denetim standartları ile bir takım benzerlikler de arz etmektedir. (Bkz. 02.01.1990 tarihli Yeminli Mali Müşavirlerin Tasdik Edecekleri Belgeler, Tasdik Konuları, Tasdike İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik / 03.01.1990 tarihli Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik)

Bilhassa 03.01.1990 tarihli yönetmelikte “Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ile Yeminli Mali Müşavirlerin Yapacakları Denetimlerle ilgili Çalışma Usul ve Esasları” bölümünde:

Md. 48 - Denetimin Tanımı

Md. 49 - Denetimin Amacı

Md. 50 - Denetim Faaliyetleri

Md. 51 - Denetim Sözleşmesi

Md. 52 - Denetim Öncesi Saptanacak Hususlar

Md. 53 - Denetimin Planlanması

Md. 54 - Denetimin Kontrolü

Md. 55 - Bilgi ve Belgelerin Toplanması

Md. 56 - Denetim Çalışma Kağıtları ve Çalışma Dosyası

Md. 57 - Kanunsuz İşlemleri Bildirim Yükümlülüğü

Md. 58 - Denetim Raporu

Md. 59 - Denetim Raporu Çeşitleri

Md. 60 - Denetleme Raporu ile İlgili Diğer Hususlar

denetim uygulamalarına yönelik önemli standartlar içermektedir.

Maliye Bakanlığı yayınladığı 18 ve 29 sayılı tebliğlerle de söz konusu standartlara ilave ve açıklamalar getirmiştir.

Görüldüğü gibi Bakanlığın yayınladığı yönetmelik ve tebliğleri de standart olarak nitelendirmek gerekir. Tabii buradaki çalışma özel amaçlı olduğundan “Bağımsız Denetim Standartları” kadar detaylı ve kapsamlı değildir. Amaca yöneliktir.

Tüm bu standartların dışında bağımsız denetleme ile ilgili BDDK, Hazine ve EPDK da yönetmelik ve tebliğler yayınlamışlardır. BDDK ilk olarak 31.01.2002’de yayınladığı yönetmelikle Bağımsız Denetim İlkelerini açıklamıştır.

Bu tebliğ 1 Kasım 2006 tarihli yönetmelikle yürürlükten kaldırılmıştır. 1 Kasım 2006 tarihli yönetmelik kapsamı itibariyle ISA (International Standards of Auditing) ile uyumludur.

Yönetmelikte tanımlar oldukça net şekilde ortaya konmuştur. Bağımsız deneti-

min amacı tanımlanmış, makul güvence ve önemlilik kavramı getirilmiş, denetim riski Uluslararası Denetim Standartlarına uygun olarak tarif edilmiş, bağımsız denetçilerin yetkilerinin çerçevesi çizilmiş, hata ve suiistimal hali, bağımsızlığı ortadan kaldıran durumlar kesin hatlarıyla belirtilmiş, mesleki ilkelerin tanımı genişletilmiş, eski tebliğde olmayan kalite güvence sisteminin kurulması gerektiğine dair madde konulmuştur. Denetim yetkisi alacak kuruluşlarla, bu kuruluşlarda çalışacaklara ilişkin aranan şartlar, yetki başvurusunda gerekli olan bilgi ve belgeler, mesleki unvanlar, yetki verilmesi ve iptali ile ilgili şartlar yeni tebliğde detaylı olarak düzenlenmiştir. Bağımsız denetim sözleşmelerinin içeriği, unsurları, yürürlüğü ve sona erdirilmesi, değişiklik yapılması hususundaki düzenlemeler yeniden tarif edilmiştir. Eski tebliğde dar kapsamlı olarak belirtilen bankanın yükümlülükleri, denetim kuruluşunun yükümlülükleri ve bağımsız denetçinin yükümlülükleri daha geniş bir şekilde anlatılmıştır.

Planlama, denetim stratejisi, denetim planı ve denetim teknikleri, çalışma kağıtları ve içeriği, kağıt düzeni, uluslararası standartlara uygun hale getirilmiş, iç kontrol sisteminin değerlendirilmesi hususu, risk değerlendirme teknikleri, iç kontrol ve risk yönetimi sisteminin değerlendirilmesi başlıkları altında toplanmıştır. Yönetim beyanı mekanizması oluşturulmuş, denetim görüşü, görüş formatları, uluslararası uygulamalara uyumlu hale getirilmiştir. Ayrıca sınırlı denetimin esasları, gerekli koşulları, planlanması, belgelendirmesi ve raporlaması hususunda detaylı açıklamalar getirilmiş ve özel amaçlı denetimin şartları da belirtilmiştir. Buna ilaveten mesleki sigorta tazminatı şartı da getirilmiştir.

BDDK 17 Ağustos 2006 tarihli “Bankalarda bağımsız denetim kuruluşlarının gerçekleştirilecek bilgi sistemleri denetimi” hakkında yönetmelikle de bankaların bilgi sistemleri ve finansal veri üretimine ilişkin süreç ve sistemlerinin, yetkilendirilmiş bağımsız denetim kuruluşları tarafından denetlenmesiyle ilgili usul ve esasları düzenlemiştir. Yönetmelik, yetkilendirilecek kuruluşlar ile ortaklarında aranan şartlar, yetki başvurusu sırasında gerekli olan bilgi ve belgeler, bilgi sistemi denetimi yapma yetkisinin verilmesi, bilgi sistemi denetimi yapma yetkisinin kaldırılması, meslek mensubu unvanları, denetlenenin yükümlülükleri, yetkili kuruluşların ve denetçilerin yükümlülükleri, bilgi sistemleri denetiminin kapsamı, bilgi sistemleri denetimi türleri, planlama ve organizasyon faaliyetlerinin denetimi, tedarik ve uygulama faaliyetlerinin denetimi, hizmet sunumu ve destek faaliyetlerinin denetimi, izleme ve değerlendirme faaliyetlerinin denetimi, bilgi sistemleri uygulama kontrolleri, bilgi sistemleri denetiminde bilgi kriterleri, teknoloji kaynakları ve yönetsel ölçütler, genel ilkeler ve sorumluluklar, denetlenenin destek hizmeti alması ve bunların denetimi, bilgi sistemleri denetiminde işbirliği, bilgi sistemleri denetiminde dış hizmet alımı ve bilgi sistemleri denetimi raporu ve bildirimini hususlarında açıklamalara yer verilmektedir.

Yine BDDK 5 Aralık 2006 tarihli “Bankalarda bağımsız denetim kuruluşlarının

ca gerçekleştirilecek bilgi sistemleri denetimine ilişkin rapor formatı” hakkında bir tebliğ yayımlamıştır.

Tebliğin amacı bankalarda bağımsız denetim kuruluşlarınca gerçekleştirilecek bilgi sistemleri denetimi hakkında yönetmelik kapsamında hazırlanacak olan denetim raporunun içerik ve şekline ilişkin usul ve esasların düzenlenmesidir. Rapor hazırlanırken uyulması gereken ilkeler, yeterlilik ve etkinlik, önemlilik, anahtar kontroller, iş akış diyagramları, bulgular, denetlenenin görüşleri, bulgularla ilgili sonuç değerlendirmesi, rapor içeriği, denetim mektubu, yönetici özeti, denetim metodolojisi, denetlenenin bilgi sistemleri hakkında genel bilgi, denetlenenin iç kontrol ve iç denetim yapısına ilişkin değerlendirme, uygulama kontrolleri denetimi, uygulamalara ilişkin risk matrisinin hazırlanması ve genel kontrol alanları denetimi hususlarında açıklamalara yer verilmektedir.

Hazine Müsteşarlığı da sigortacılık uygulamaları konusunda yapılacak bağımsız denetime yönelik yönetmelikler yayımlamıştır. Bu konuda 08.09.2003 tarihinde yayımladığı “Bağımsız Denetim Kuruluşlarının Niteliklerine, Yetkilendirilmelerine ve Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Yönetmeliği” Bağımsız Denetim Kuruluşlarının sigortacılık denetimi yapabilmeleri için almış oldukları ruhsat dışında yerine getirmeleri gereken eğitim, sınav gibi şartları içermekte, ayrıca

- Meslek mensubu unvanları
- Şirketlerde bağımsız denetim yapma yetkisinin verilmesi
- Faaliyet esasları
- Reklam yasağı
- Haksız rekabet
- Görev kabulünde sorumluluk
- Bağımsız denetim sözleşmesinin özellikleri ve sözleşmenin taraflarının yükümlülükleri
- Bağımsız denetim sözleşmesi öncesinde dikkat edilecek hususlar
- Son hükümler
- Bağımsız Denetimin Geçerliliği
- Hukuki ve cezai sorumluluk
- Şirketlerde bağımsız denetleme yapma yetkisinin kaldırılması

konularında standartları belirlemektedir. Bu yönetmelik daha önce yayımlanmış 04.06.1996 tarihli yönetmeliği yürürlükten kaldırmıştır.

Bağımsız denetim hakkında EPDK’nun yayımlamış olduğu 03.10. 2003 / 15.10.2003/

17.10.2003 / 28.01.2004 / 17.07.2004 / 16.07.2005 tarihli tebliğler bağımsız de-

netime yönelik düzenlemeler içermektedir. Söz konusu düzenlemeler genel olarak SPK düzenlemelerine paraleldir.

3568 sayılı meslek yasasına göre, TÜRMOB muhasebe mesleğinin en üst ve en yetkili kuruluşu olarak mesleki konularda düzenleme yapma yetkisine sahiptir. TÜRMOB gerek muhasebe gerekse bağımsız denetime yönelik standart oluşturmak üzere 1995 yılında T_MUDES_K'i kurdu. T_MUDES_K çalışmaları sonucunda 14 adet muhasebe standardı yayınlandı. Bu standartlar bilahare kurulacak Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun çalışmalarına temel oluşturacaklardı. TÜRMOB Türkiye Denetim Standartları konusunda çalışmalarda bulunmak üzere 20 Şubat 2003 tarihinde T_ÜDES_K'i kurdu.

Kurulun amacı, 3568 sayılı kanuna tabi ruhsatlı meslek mensuplarının üstlendikleri ve yetkili oldukları denetim faaliyetlerini disiplinli bir şekilde yürütebilmesi için Ulusal Denetim Standartlarının saptanması, belirlenmesi ve yayınlanması ile güncelliğinin korunmasıdır. 2si uzman öğretim üyesi olmak üzere 6sı TÜRMOB'ca, 4ü YMM Odalarınca, 5i ise SMMM Odalarınca atanmış 15 üyeden oluşan kurul ilk toplantısını 9 Mayıs 2003 tarihinde gerçekleştirdi.

Bu toplantı esnasında "Finansal raporların gerçeğe uygunluğunun, güvenilirliğinin ve karşılaştırılabilirliğinin sadece ülkemizde değil uluslararası alanda da geçerliliğini sağlamak üzere, Türk ekonomisi ve işletmelerinin yapısı ile gereksinimlerini göz önünde tutmak suretiyle, ulusal denetim standartlarının uluslararası standartlarla uyumlu olması yönünde gerekli özenin gösterilmesinin önemi ortaya çıktı.

Başka bir ifade ile gerek muhasebe gerekse denetim konularında faaliyet gösteren meslek mensuplarımıza, bu faaliyetleri esnasında yol gösterecek olan standartların, sadece ülkemizde değil, uluslararası alanda da geçerlilik kazandıracak şekilde ele alınması konusunda, kurul, fikir birliğine vardı.

Bu karar doğrultusunda ülkemizin de üyesi olduğu IFAC (Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu)na bağlı IAASB (Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu) tarafından yayınlanmış bulunan Uluslararası Denetim Standartlarının bire bir tercümesinin yapılmasına ve bu konudaki çalışmaların derhal başlatılması ve ayrıca elde edilen sonuçların tüm kurum ve kuruluşlarla da paylaşılarak genel kabul görmesinin sağlanmasının önemi tescil edildi.

Bu doğrultuda ortaya konan çalışma föy volan halinde basılarak tüm ilgili kuruluşlara ve meslek mensuplarına dağıtıldı.

Bu arada SPK daha önce sözünü ettiğimiz Seri X No. 22 sayılı Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları hakkındaki tebliği 12.06.2006 tarihinde yayınladı. Tebliğ o güne kadar yayımlanmış tüm denetim standartlarına yönelik SPK tebliğlerini yürürlükten kaldırmakta ve yerine Uluslararası Denetim Standartlarının bire bir tercümesi olan standartlardan oluşmuş yeni standartlar vaz et-

mektedir.

Standartların tetkikinde TÜDESK tarafından yayımlanmış bulunan Uluslararası Denetim Standartları'ndan önemli ölçüde alıntı yapıldığı anlaşılmaktadır.

Bu durum aşağıdaki mukayeseli tablodan görülmektedir:

SPK tebliğinde standartlar dışında yayımlanmış bulunan ve kanımca tebliğin

Tebliğ Kısımları ve Karşılık Gelen Uluslararası Bağımsız Denetim Standartları

SERMAYE PİYASASI KURULU (SPK)		INTERNATIONAL FEDERATION OF ACCOUNTANTS (IFAC)		TÜRKİYE DENETİM STANDARTLARI KURULU (TUDESK)	
BDS Numarası	Başlık	ISA Numarası	Başlık	UDS Numarası	Başlık
	Başlangıç Hükümleri	ISA 100-199	Başlangıç Konuları	UDS 100-199	Başlangıç Konuları
	YOK		Güvence sağlama sözleşmesi genel çerçevesi; tarihi finansal bilgilerin denetimi ve gözden geçirilmesi ve tarihi finansal bilgilerin denetimi ve gözden geçirilmesi harici Güvence sağlama sözleşmesi olarak	100	Güvence Sağlama Sözleşmeleri
	YOK		KALDIRILDI	120	Uluslararası Denetim Standartları Genel
Kısım 1	Bağımsız Denetimin Amacı ve Genel İlkeleri	ISA 200	Mali Tabloların Denetiminin Amacı ve Denetime İlişkin Ana İlkeler	200	Mali Tabloların Denetiminin Amacı ve Denetime İlişkin Ana İlkeler
Kısım 2	Bağımsız Denetim Faaliyetinde Bulunma		YOK		YOK
Kısım 3	Bağımsız Denetim Sözleşmesi	ISA 210	Denetim Sözleşmesi	210	Denetim Sözleşmesi
Kısım 4	Bağımsız Denetim Kalitesinin Kontrolü	ISA 220	Tarihi Finansal Bilgilerin Denetimine Yönelik Kalite Kontrolü	220	Denetim Çalışmasında Kalite Kontrolü
Kısım 5	Bağımsız Denetim Çalışmasının	ISA 230	Denetim Belgelendirmesi	230	Belgelendirme
Kısım 6	Finansal Tabloların Bağımsız Denetiminde Hile ve Usulsüzlükler Konusunda Bağımsız Denetçinin Sorumluluğu	ISA 240	Mali Tablo Denetimlerinde Yolsuzluğa İlişkin Denetçinin Sorumluluğu	240	Mali Tablo Denetimlerinde Yolsuzluk ve Hataya İlişkin Denetçinin Sorumluluğu
Kısım 7	Bağımsız Denetimi Yapılan İşletmenin Tabii Olduğu Mevzuatın Dikkate Alınması	ISA 250	Mali Tabloların Denetiminde Kanun ve Kuralların Dikkate Alınması	250	Mali Tabloların Denetiminde Kanun ve Kuralların Dikkate Alınması
Kısım 8	Bağımsız Denetimle İlgili Hususların Yönetimden Sorumlu Kişilere İtilmesi	ISA 260	Denetimle İlgili Hususların Yönetim İle Görüşülmesi	260	Denetimle İlgili Hususların Yönetim İle Görüşülmesi
Kısım 9	Bağımsız Denetimin Planlanması	ISA 300	Mali Tabloların Denetiminin Planlanması	300	Planlama
	YOK		KALDIRILDI	310	İşletmenin Faaliyeti Hakkında Bilgi
Kısım 10	İşletmenin, Faaliyet Koşullarının ve Çevresiyile Olan İlişkilerinin Anlaşılması ve Bu Konulara İlişkin Önemli Yanlışlık	ISA 315	İşletmeyi ve Bulunduğu Ortamı Anlamak ve Önemli Ölçüde Yanlışlık Riskini Belirlemek		YOK
Kısım 11	Bağımsız Denetimde Önemlilik	ISA 320	Denetimde Önemlilik	320	Denetimde Önemlilik
Kısım 12	Değerlendirilmiş Risklere Karşı Uygulanacak Bağımsız Denetim	ISA 330	Denetimin Belirlenmiş Risklere Karşı Yanıt Verme Prosedürleri		YOK
	YOK		KALDIRILDI	400	Risklerin Belirlenmesi ve İç Kontrol
	YOK		KALDIRILDI	401	Bilgi İşlem Sistemleri Ortamında
Kısım 13	Dışardan Hizmet Alan İşletmelerle İlgili Bağımsız Denetim	ISA 402	Dışardan Hizmet Alan Kuruluşlarda Denetim Yaklaşımı	402	Dışardan Hizmet Alan Kuruluşlarda Denetim Yaklaşımı
Kısım 14	Bağımsız Denetim Kanıtı	ISA 500	Denetim Kanıtları	500	Denetim Kanıtları
Kısım 15	Bağımsız Denetim Kanıtı-Özellik Arz Eden Hesap Kalemleri İçin Dikkate	ISA 501	Denetim Kanıtı-Bazı Konulara İlişkin Eklenen Önemli Noktalar	501	Denetim Kanıtı-Bazı Konulara İlişkin Eklenen Önemli Noktalar
Kısım 16	Dış Kaynaklardan Elde Edilen Doğrulama	ISA 505	Dış Kaynaklardan Doğrulamalar	505	Dış Kaynaklardan Doğrulamalar
Kısım 17	İlk Bağımsız Denetimler-Açılış Bakıyeleri	ISA 510	İlk Denetim-Açılış Hesapları	510	İlk Denetim-Açılış Hesapları
Kısım 18	Analitik İnceleme Teknikleri	ISA 520	Analitik İnceleme Teknikleri	520	Analitik İnceleme Teknikleri
Kısım 19	Bağımsız Denetim Örnekleme ve Diğer Seçilmiş Test Teknikleri	ISA 530	Denetim Örnekleme ve Diğer Test Yöntemleri	530	Denetim Örnekleme ve Test Teknikleri
Kısım 20	Muhasebe Tahminlerinin Bağımsız	ISA 540	Muhasebe Tahminlerinin Denetimi	540	Muhasebe Tahminlerinin Denetimi
Kısım 21	Makul Değer Hesaplamaları ve Bunlara İlişkin Kamuya Yapılan Açıklamaların	ISA 545	Gerçeğe Uygun Değer Ölçümleri ve Açıklamalarının Denetimi	545	Gerçeğe Uygun Değer Ölçümleri ve Açıklamalarının Denetimi
Kısım 22	İlişkili Taraflar	ISA 550	İlişkili İşletmeler / Taraflar	550	İlişkili İşletmeler / Taraflar
Kısım 23	Bilanço Tarihinden Sonra Ortaya Çıkan	ISA 560	Bilanço Tarihinden Sonraki Olaylar	560	Bilanço Tarihinden Sonraki Olaylar
Kısım 24	İşletmenin Sürekliliği	ISA 570	İşletmenin Devamlılığı	570	İşletmenin Devamlılığı
Kısım 25	İşletme Yönetiminin Sorumluluklarını İçeren Tevhit Mektupları	ISA 580	Yönetimin Bildirimleri	580	Yönetimin Bildirimleri
Kısım 26	Bağımsız Denetimde Diğer Bağımsız Denetçilerin Çalışmalarından	ISA 600	Diğer Denetçinin Çalışmasından Faydalanma	600	Diğer Denetçinin Çalışmasından Faydalanma
Kısım 27	Bağımsız Denetimde İç Denetim Çalışmalarından Yararlanılması	ISA 610	Denetlenen İşletmenin İç Denetim Çalışmalarından Yararlanılması	610	Denetlenen İşletmenin İç Denetim Çalışmalarından Yararlanılması
Kısım 28	Bağımsız Denetimde Uzman Çalışmalarından Yararlanılması	ISA 620	Bir Uzman Çalışmasından Yararlanma	620	Bir Uzman Çalışmasından Yararlanma
Kısım 29	Genel Amaçlı Tam Set Finansal Tablolara İlişkin Bağımsız Denetim Raporları	ISA 700	Tam Set Genel Amaçlı Mali Tablo Üzerinde Bağımsız Denetim Raporu	700	Bağımsız Denetim Raporu
Kısım 30	Bağımsız Denetim Raporunda Şartlı veya Olumsuz Görüş Verilmesi ya da Görüş Bildirmekten Kaçınılması Durumlarında	ISA 701	Bağımsız Denetim Raporunda Yapılan Değişiklikler		YOK
Kısım 31	Karşılaştırmalı Bilgiler	ISA 710	Karşılaştırmalar	710	Karşılaştırmalar
Kısım 32	Bağımsız Denetimde Tabii Tutulmuş Finansal Tablolara İlişkin Belgelede Yer	ISA 720	Denetlenmiş Mali Tablolara İlişkin Dokümanlarda Yeralan Diğer Bilgiler	720	Denetlenmiş Mali Tablolara İlişkin Dokümanlarda Yeralan Diğer Bilgiler
Kısım 33	Özel Amaçlı Bağımsız Denetim Raporu	ISA 800	Özel Amaçlı Denetim Sözleşmeleri İçin Bağımsız Denetim Raporu		YOK
		IAPS 1000-1100	ULUSLAR ARASI DENETİM UYGULAMA BİLDİRGELERİ (IAPSs)		
		ISRE 2400	Mali Tabloların Gözden Geçirme Hizmeti (Eski ISA 910)		
Kısım 34	Ara Dönem Finansal Tabloların İncelenmesi	ISRE 2410	İşletmenin Bağımsız Denetçisi Tarafından Verilen Ara Dönem Mali Bilgileri Gözden		YOK
	YOK	3000-3699	ULUSLAR ARASI GÜVENÇE HİZMETİ STANDARTLARI (ISEAs)		YOK
	YOK	4000-4699	ULUSLARARASI STANDARTLAR (ISRSs)		YOK
Kısım 35	Son Hükümler		YOK		YOK
Kısım 35	Son Hükümler (Geçici maddeler)		YOK		YOK

Uluslararası Denetim Standartları, Türkiye Denetim Standartları ve Sermaye Piyasası Kurulu Bağımsız Denetim Standartları Karşılaştırması

ULUSLARARASI MUHASEBECİLER FEDERASYONU (IFAC)		TÜRKİYE DENETİM STANDARTLARI KURULU (TÜDESK)		SERMAYE PİYASASI KURULU (SPK)	
ISA Numarası	Başlık	UDS Numarası	Başlık	BDS Numara	Başlık
ISA 100-199	Başlangıç Konuları	UDS 100-199	Başlangıç Konuları		Başlangıç Hükümleri
	Güvence Sağlama Sözleşmeleri Genel Çerçevesi; Tarihi Finansal Bilgilerin Denetimi ve Gözden Geçirilmesi (ISAs 100-999) ve Tarihi Finansal Bilgilerin Denetimi ve Gözden Geçirilmesi Harici Güvence Sağlama Sözleşmeleri (ISEAs 3000-3699)	100	Güvence Sağlama Sözleşmeleri		YOK
	KALDIRILDI	120	Uluslararası Denetim Standartları Genel		YOK
ISA 200	Mali Tabloların Denetiminin Amacı ve Denetime İlişkin Ana İlkeler	200	Mali Tabloların Denetiminin Amacı ve Denetime İlişkin Ana İlkeler	Kısım 1	Bağımsız Denetimin Amacı ve Genel İlkeleri
	YOK		YOK	Kısım 2	Bağımsız Denetim Faaliyetinde Bulunma
ISA 210	Denetim Sözleşmesi	210	Denetim Sözleşmesi	Kısım 3	Bağımsız Denetim Sözleşmesi
ISA 220	Tarihi Finansal Bilgilerin Denetimine Yönelik Kalite Kontrolü	220	Denetim Çalışmasında Kalite Kontrolü	Kısım 4	Bağımsız Denetim Kalitesinin Kontrolü
ISA 230	Denetim Belgelendirmesi	230	Belgelendirme	Kısım 5	Bağımsız Denetim Çalışmasının
ISA 240	Mali Tablo Denetimlerinde Yolsuzluğa İlişkin Denetimin Sorumluluğu	240	Mali Tablo Denetimlerinde Yolsuzluk ve Hataya İlişkin Denetimin Sorumluluğu	Kısım 6	Finansal Tabloların Bağımsız Denetiminde Hile ve Usulsüzlükler Konusunda Bağımsız Denetimin Sorumluluğu
ISA 250	Mali Tabloların Denetiminde Kanun ve Kuralların Dikkate Alınması	250	Mali Tabloların Denetiminde Kanun ve Kuralların Dikkate Alınması	Kısım 7	Bağımsız Denetimi Yapılan İşletmenin Tabii Olduğu Mevzuatın Dikkate Alınması
ISA 260	Denetimle İlgili Hususların Yönetim ile Görüşülmesi	260	Denetimle İlgili Hususların Yönetim ile Görüşülmesi	Kısım 8	Bağımsız Denetimle İlgili Hususların Yönetimden Sorumlu Kişilere İletilmesi
ISA 300	Mali Tabloların Denetiminin Planlanması	300	Planlama	Kısım 9	Bağımsız Denetimin Planlanması
	KALDIRILDI	310	İşletmenin Faaliyeti Hakkında Bilgi		YOK
ISA 315	İşletmeye ve Bulunduğu Ortama Anlamak ve Önemli Ölçüde Yanlışlık Riskini Belirlemek		YOK	Kısım 10	İşletmenin, Faaliyet Koşullarının ve Çevresiyyle Olan İlişkilerinin Anlaşılması ve Bu Konulara İlişkin Önemli Yanlışlık Riskinin
ISA 320	Denetimde Önemlilik	320	Denetimde Önemlilik	Kısım 11	Bağımsız Denetimde Önemlilik
ISA 330	Denetçinin Belirlenen Riske Karşı Yanıt Verme Prosedürleri		YOK	Kısım 12	Değerlendirilmiş Risklere Karşı Uygulanacak Bağımsız Denetim Teknikleri
	KALDIRILDI	400	Risklerin Belirlenmesi ve İç Kontrol		YOK
	KALDIRILDI	401	Bilgi İşlem Sistemleri Ortamında Denetim		YOK
ISA 402	Dışarıdan Hizmet Alan Kuruluşlarda Denetim Yaklaşımı	402	Dışarıdan Hizmet Alan Kuruluşlarda Denetim Yaklaşımı	Kısım 13	Dışarıdan Hizmet Alan İşletmelerle İlgili Bağımsız Denetim
ISA 500	Denetim Kanıtları	500	Denetim Kanıtları	Kısım 14	Bağımsız Denetim Kanıtı
ISA 501	Denetim Kanıtı-Bazı Konulara İlişkin Eklenen Önemli Noktalar	501	Denetim Kanıtı-Bazı Konulara İlişkin Eklenen Önemli Noktalar	Kısım 15	Bağımsız Denetim Kanıtı-Özellik Arz Eden Hesap Kalemleri İçin Dikkate Alınması Gereken
ISA 505	Diş Kaynaklı Doğrulamalar	505	Diş Kaynaklı Doğrulamalar	Kısım 16	Diş Kaynaklı Edilen Doğrulama
ISA 510	İlk Denetim-Açılış Hesapları	510	İlk Denetim-Açılış Hesapları	Kısım 17	İlk Bağımsız Denetimler-Açılış Bakıyeleri
ISA 520	Analitik İnceleme Teknikleri	520	Analitik İnceleme Teknikleri	Kısım 18	Analitik İnceleme Teknikleri
ISA 530	Denetim Örnekleme ve Diğer Test Yöntemleri	530	Denetim Örnekleme ve Test Teknikleri	Kısım 19	Bağımsız Denetim Örnekleme ve Diğer Seçilmiş Test Teknikleri
ISA 540	Muhasebe Tahminlerinin Denetimi	540	Muhasebe Tahminlerinin Denetimi	Kısım 20	Muhasebe Tahminlerinin Bağımsız Denetimi
ISA 545	Gerçeğe Uygun Değer Ölçümleri ve Açıklamalarının Denetimi	545	Gerçeğe Uygun Değer Ölçümleri ve Açıklamalarının Denetimi	Kısım 21	Makul Değer Hesaplamaları ve Bunlara İlişkin Kanunla Yapılan Açıklamaların Bağımsız
ISA 550	İlişkili İşletmeler / Taraflar	550	İlişkili İşletmeler / Taraflar	Kısım 22	İlişkili Taraflar
ISA 560	Bilanço Tarihindен Sonraki Olaylar	560	Bilanço Tarihindен Sonraki Olaylar	Kısım 23	Bilanço Tarihindен Sonra Ortaya Çıkan Olaylar
ISA 570	İşletmenin Devamlılığı	570	İşletmenin Devamlılığı	Kısım 24	İşletmenin Sürekliliği
ISA 580	Yönetimin Bildirimleri	580	Yönetimin Bildirimleri	Kısım 25	İşletme Yönetiminin Sorumluluklarını İçeren Tespit Mektupları
ISA 600	Diğer Denetçinin Çalışmasından Faydalanma	600	Diğer Denetçinin Çalışmasından Faydalanma	Kısım 26	Bağımsız Denetimde Diğer Bağımsız Denetçilerin Çalışmalarından Yararlanılması
ISA 610	Denetlenen İşletmenin İç Denetim Çalışmalarından Yararlanılması	610	Denetlenen İşletmenin İç Denetim Çalışmalarından Yararlanılması	Kısım 27	Bağımsız Denetimde İç Denetim Çalışmalarından Yararlanılması
ISA 620	Bir Uzman Çalışmasından Yararlanılma	620	Bir Uzman Çalışmasından Yararlanılma	Kısım 28	Bağımsız Denetimde Uzman Çalışmalarından Yararlanılması
ISA 700	Tam Set Genel Amaçlı Mali Tablolar Üzerinde Bağımsız Denetim Raporu	700	Bağımsız Denetim Raporu	Kısım 29	Genel Amaçlı Tam Set Finansal Tablolara İlişkin Bağımsız Denetim Raporları
ISA 701	Bağımsız Denetim Raporunda Yapılan Değişiklikler		YOK	Kısım 30	Bağımsız Denetim Raporunda Şarhı veya Olumsuz Görüş Verilmesi ya da Görüş Bildirmekten Kaçınılması Durumlarında
ISA 710	Karşılaştırmalar	710	Karşılaştırmalar	Kısım 31	Karşılaştırmalı Bilgiler
ISA 720	Denetlenmiş Mali Tabloları İçeren Dokümanlarda Yeralan Diğer Bilgiler	720	Denetlenmiş Mali Tabloları İçeren Dokümanlarda Yeralan Diğer Bilgiler	Kısım 32	Bağımsız Denetim Tabii Tutulmuş Finansal Tablolar İçeren Belgelede Yer Alan Diğer
ISA 800	Özel Amaçlı Denetim Sözleşmeleri İçin Bağımsız Denetim Raporu		YOK	Kısım 33	Özel Amaçlı Bağımsız Denetim Raporu
IAPS 1000-1100	ULUSLAR ARASI DENETİM UYGULAMA BİLDİRGELERİ (IAPs)				
ISRE 2400	Mali Tabloları Gözden Geçirme Hizmeti (Eski ISA 910)				
ISRE 2410	İşletmenin Bağımsız Denetçisi Tarafından Verilen Ara Dönem Mali Bilgileri Gözden		YOK	Kısım 34	Ara Dönem Finansal Tablolarının İncelenmesi
ISEA 3000-3699	ULUSLAR ARASI GÜVENCE HİZMETİ STANDARTLARI (ISEAs)		YOK		YOK
ISRS 4000-4699	ULUSLARARASI STANDARTLAR (ISRS)		YOK		YOK
	YOK		YOK	Kısım 35	Son Hükümler
	YOK		YOK	Kısım 35	Son Hükümler (Geçici maddeler)

esas amacını oluşturan özellik Bağımsız Denetim Faaliyetinde Bulunma Şartları ile ilgili maddedir.

Bu maddede denetçi olabilmenin şartları sıralanmakta ve sınav şartı getirilmektedir.

(Bkz. Seri X Tebliğ No. 22 Md. 4. d)

Bu tür bir uygulama ileride denetime yönelik standart yayınlayan diğer kuruluşların da (BDDK, Hazine, EPDK, vs...) kendi sınavlarını uygulamaya koymalarına yol açabilir.

Ayrıca mesleki boyutta muhasebenin en üst düzeyde, bağımlı veya bağımsız çalışan, ihtisası muhasebe, denetim, vergi veya iç kontrol gibi değişik konuları içeren tüm mensuplarını bünyesinde kucaklayan, uluslararası platformda kabul görerek ülkemizi temsil eden, tek ve tartışmasız temsilcisi TÜRMOB'dur. TÜRMOB tamamı ile bağımsız bir kuruluştur. Bugün tüm dünyada genel kabul görmüş olan, mesleki standartların her ülkede bağımsız bir kurulca oluşturulması gereği ülkemizde de uygulanacaksa tek adresin TÜRMOB tarafından bu prensiplere bağlı olarak oluşturulan TÜDESK olacağı tereddütsüzdür. Bağımsız olmayan, yöneticileri seçimle değil tayinle, atama ile oluşturulan SPK gibi bir kurulca denetim standartlarının ilan edilmesinin yanı sıra, denetim mesleği mensuplarının seçimi ve bu seçimin şartlarının oluşturulması yönteminin tayini ileride denetim kadrolarımızın yapacakları işlerin uluslararası platformda kabul görmemesi ve ülkemizdeki denetimlerin uluslararası boyutta uygulaması söz konusu olacaksa, bu çalışmanın yabancı uzmanlarca yerine getirilmesi sonucunu dahi doğurabilecek niteliktedir. Bu öyle pek kolay yabana atılacak bir tehlike değildir.

Halbuki TÜDESK tüm çalışmalarını, ulusal denetim mesleği mensuplarının ve ileride de bu mesleği seçecek olan meslektaşlarımızın hem işlerini en kolay şekilde yapmalarını kolaylaştırmak, hem de bu çalışmalarının uluslararası boyutta kabul görmesini teminen, ilk iş olarak IAASB tarafından hazırlanan "Uluslararası Denetim Standartları" nı her yıl, o yıl içinde vuku bulan değişikliklerle birlikte bire bir tercüme ederek basmayı prensip edinmiştir.

Kurul uluslararası boyuttaki standartlarla ülke uygulamalarını karşılaştırarak, farklı içerikte bir uygulama varsa bunu da ulusal standart bazında yayınlayacak ve meslek mensuplarının bu konuda herhangi bir sıkıntıya düşmesini önleyecektir. Başka bir ifade ile uluslararası standartlar esas alınarak Türkiye'deki yasal çerçevenin yanı sıra genel kabul görmüş, pratik uygulamaları da ilave edecek, böylece Türk Ticaret Kanunu tasarısındaki denetim yaklaşımının öngördüğü gereksinim de karşılanmış olacaktır. Burada söz konusu olan uluslararası standartlardan geriye gitmek değil, aksine eğer ülkemizde daha kapsamlı, daha geniş bir uygulama varsa, bu uygulamayı standartlara aksettirmektir.

Bu programı hayata geçirmek için 31 adet komite kurulmuştur. Bu komiteler sırası ile şunlardır:

- 1) Güvence Sağlama Sözleşmeleri Komitesi
- 2) Uluslar arası Denetim Standartlarının Genele Çerçevesi Komitesi
- 3) Mali Tabloların Denetiminin Amacı ve Denetime İlişkin Ana İlkeler Komitesi
- 4) Denetim Sözleşmesi Komitesi
- 5) Denetim Çalışmasında Kalite Kontrolü Komitesi
- 6) Belgelendirme Komitesi
- 7) Mali Tablo Denetimlerinde Yolsuzluk ve Hataya İlişkin Denetçinin Sorumluluğu Komitesi
- 8) Mali Tabloların Denetiminde Kanun ve Kuralların Dikkate Alınması Komitesi
- 9) Denetimle İlgili Hususların Yönetimle Görüşülmesi Komitesi
- 10) Planlama Komitesi
- 11) İşletmenin Faaliyeti Hakkında Bilgi Toplanması Komitesi
- 12) Denetimde Önemlilik Komitesi
- 13) Risklerin Belirlenmesi ve İç Kontrol Komitesi
- 14) Dış Kaynaktan Doğrulamalar Komitesi
- 15) İlk Denetim – Açılış Hesapları Komitesi
- 16) Analitik İnceleme Teknikleri Komitesi
- 17) Denetim Örneklemesi ve Test Teknikleri Komitesi
- 18) Muhasebe Tahminlerinin Denetimi Komitesi
- 19) Gerçeğe Uygun Değer Ölçümleri ve Açıklamalarının Denetimi Komitesi
- 20) İlişkili İşletmeler / Taraflar Komitesi
- 21) Bilanço Tarihinden Sonraki Olaylar Komitesi
- 22) İşletmenin Devamlılığı Komitesi
- 23) Yönetimin Bildirimleri Komitesi
- 24) Diğer Denetçinin Çalışmalarından Faydalanma Komitesi
- 25) Denetlenen İşletmenin İç Denetim Çalışmalarından Yararlanması Komitesi
- 26) Bir Uzman Çalışmasından Yararlanması Komitesi
- 27) Bağımsız Denetim Raporu Komitesi
- 28) Karşılaştırmalar Komitesi
- 29) Denetlenmiş Mali Tabloları İçeren Dokümanlarda Yer Alan Diğer Bilgiler Komitesi

30) Özel Maksatlı Denetim Bağlantıları Konusunda Denetim Elemanının Raporu Komitesi

31) Mali Bilgilerle İlgili Üzerinde Anlaşmaya Varılmış Usullerin Yerine Getirilmesi İçin Yapılan Bağlantılar Komitesi

Bu arada standartların uygulaması konusunda çıkabilecek sorunların çözümü ve yorumlanması ile ilgili başvuruların cevaplandırılmasını teminen bir “Üst Danışma Komitesi” de oluşturulmuştur.

Son olarak ilave edilmesi gereken en önemli husus bu standartların genel kabul görmesi ile ilgilidir.

Bunun için odalar, üniversiteler, devlet kuruluşları, özel kurumlar, meslek örgütleri, bağımsız denetim şirketleri, kısaca denetimle yakından uzaktan ilgili tüm aktörlerin projeye katılımının sağlanması esastır. Ancak bu şekilde genel kabul görme olgusu ortaya çıkacaktır. Bu bakımdan ulusal standartlar yayınlanmadan önce yukarıda bahsi geçen tüm kurum ve kuruluşlarla gerekli temas kurulmalı ve mutlaka görüşleri alınmalıdır.

Aksi takdirde bir yandan ülkemizin ekonomik gelişmesi için vazgeçilmez bir unsur olduğuna inandığımız şeffaflığın sağlanması, diğer yandan meslek mensuplarının uluslararası boyutta hak ettikleri yeri alması yönünden başarıya ulaşmasını şart olarak gördüğümüz bu projenin sonuçlanması mümkün olamaz.